

ۋانەى يەكەم:

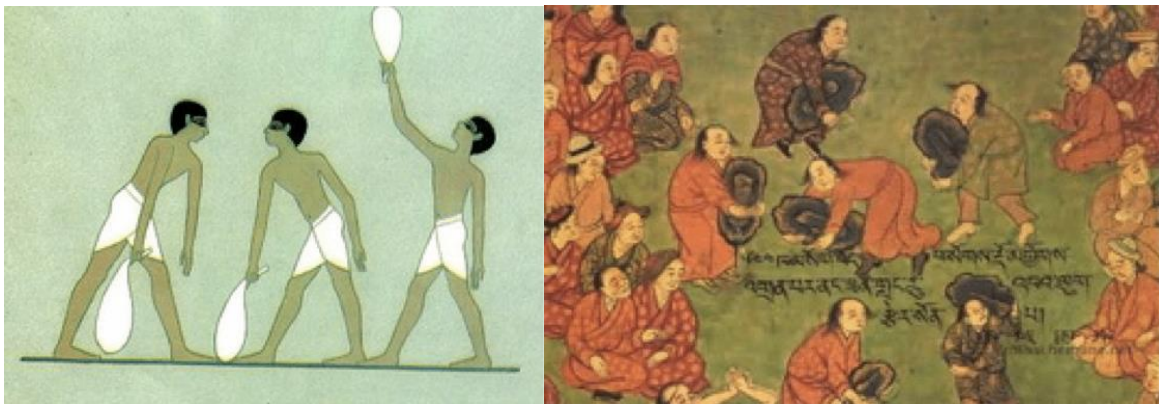
مىژوۋى بەرزكردنەۋەى قورسايى:

بەرزكردنەۋەى قورسايى ۋ كىش لە مىژوۋى مرۇفايەتيدا پىشېنەيەكى دوور ۋدرىژى ھەيە. ھەرۋەھا مىژوۋىيەكى دەۋلەمەندى ھەيە بۇ زۇربەى شارستانىيەتيەكان ۋ ھۆزە جياۋازەكان لە مىژوۋ كۆنەكان دا، لەكۆنەۋە راھىنانى بەرزكردنەۋەى قورسايى ئەنجام دەدرا لە شارستانىتيە كۆنەكانى مىسر ۋ يۇنانى ۋ چىنى ۋ ۋادى رافىدەين. ھەندىك سەرچاۋە ئاماژە بەۋە دەكەن كە كەلۋپەلى دروست كراۋ لە برۇنز لەلايەن شوپنەۋارناسەكانەۋە دۇراۋە كە مىژوۋەكەى دەگەرېتەۋە بۇ سالى ۵۰۰۰ پىش زايىنى، كەھىچ جياۋازىيەكيان لەگەل دامبىلەكاندا نىيە كە كە ئەمرۇ بەكارى دەھىنين.

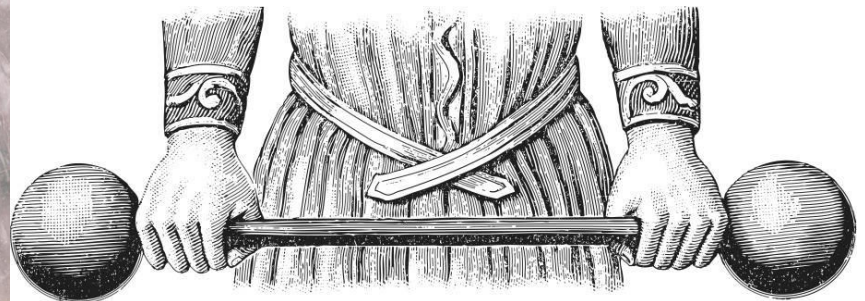
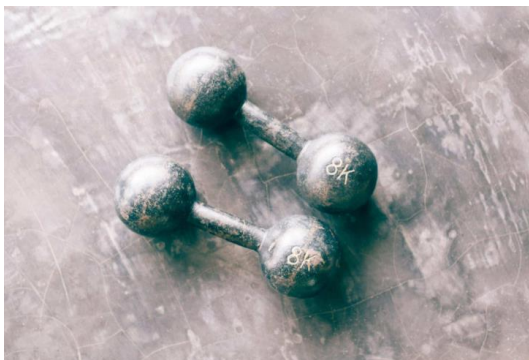
گۇمانى تىدا نىيە كە ھەلگرتنى شتە قورسەكان بەشىكە لە پىۋىستىەكانى ژيانى رۇژانەمانە ۋكارىكى سرۋشتىيە بۇ مرۇف ھەرۋەك چۇن رۇيشتن ۋ راكردن. رەنگە چىگەى سەرسورمان نەبىت كە تىگەيشتن دروست بوو بۇ خەلك كە تا ماسولكەكانمان بەھىزتر بن تواناى بەرزكردنەۋەى شتە قورسەكانمان زياتر دەبىت. كە تاقىكردنەۋەى نەرىتى پياۋەتى برىتى بوو لە بەرزكردنەۋەى بەردىكى گەرەى تايبەت. ھەندىك بەرد ھەن كەناۋى يەكەم بەرزكەرەۋەى ئەۋ بەردەيان لەسەر ھەلكەندۋە ۋ ئەم بەردانە ئىستا لە يۇنان ۋ قەلاكانى سكوئەلەندا دەدۇزىتەۋە. ھىشتا بەرد بەرزكردنەۋەى ۋەك كىركى تاكو ئىستا ئەنجام دەدرى لە ھەندىك ۋلاتى ۋەك ئەلمانىا ۋ سويسرا ۋ ئىسپانىا ۋلە شوپنى جياۋازى ترىشدا، بەم شىۋەيەش بىرۇكەى بەرزكردنەۋەى قورسايى لە داىك بوو.

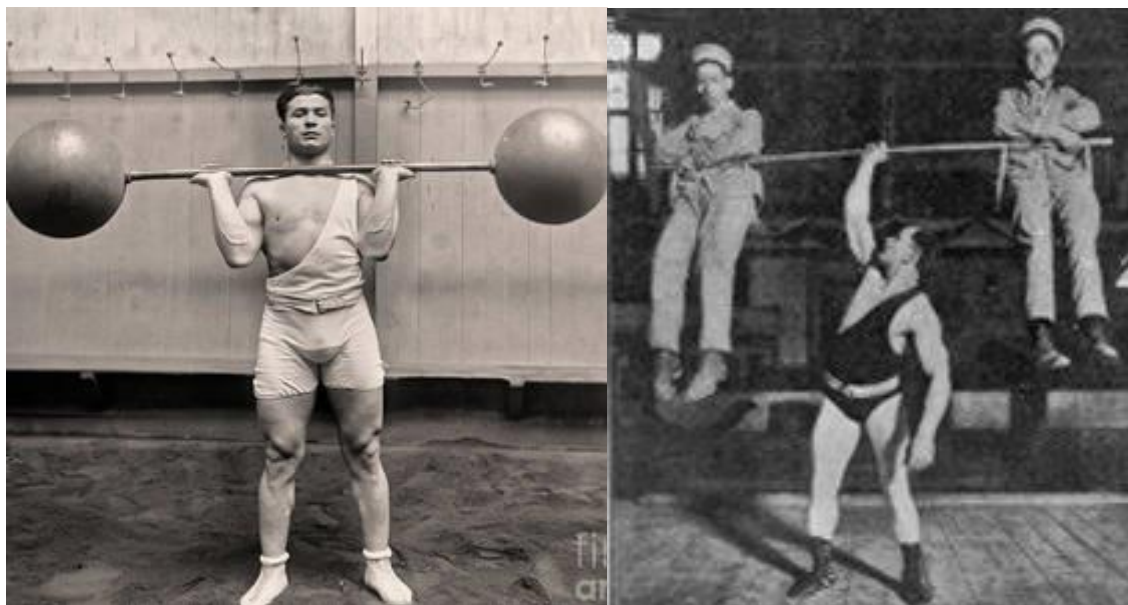
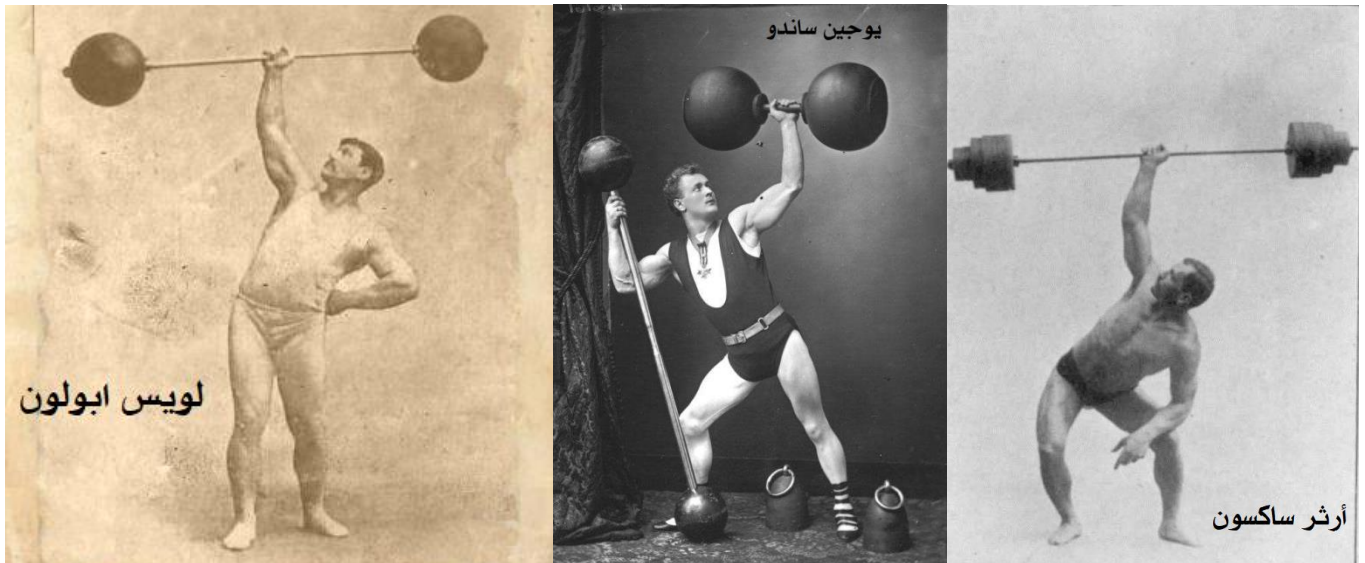
بەرزكردنەۋەى قورسايى مانايەكانى جياواز بوو له سەردەمە كۆنەكان و شارستانىتى جياوازهكان، جا چ بۇ كىركى يان سەلماندنى ھىزى مرؤف يان تاقىكردنەۋە بۇ بۆنەيەكى ديارىكراو يان بەرزكردنەۋەى ناستى جەستەيى بۇ مەبەستى جۇراو جۇر و مەبەستى سەربازى. كە مېژوونووسان بەلگەنامە چىنيەكانيان ئاشكرا كرد كە مېژوويەكەى دەگەرئىتەۋە بۇ سالى ۳۶۰۰ پېش زايىنى كە بە وردكارى رووندەكات گرنگى پېدانى سەربازەكان بە راھىنانى جەستەيى له رىگەى مەشقەكانى قورسايى، كە داوا دەكرا له سەربازەكان قورسايى بەرز بكن بۇ تىپەراندنى تاقىكردنەۋەى بەشدار بوون له خزمەتى سەربازى. ھەرۋەھا له سەردەمى ميسرىەكان كۆنەكان خەلكى ناۋچەكە بە دەستىك كىسە خۇئيان ھەلدەگرت و بۇ ماۋەبەك له سەرووى سەريانەۋە دەيانھېشتەۋە.

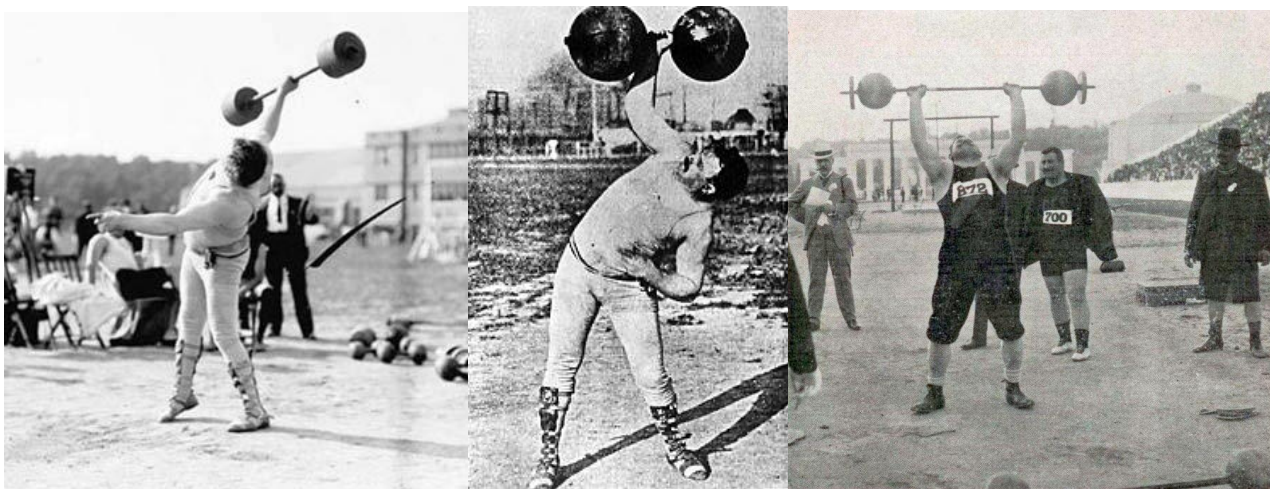
له چەرخى ناۋەرەستدا بەتايبەت له ولاتانى ئەۋروپى كە نوپنەرى سەردەتاي سەرجاۋەى وەرزشى بەرزكردنى قورسايى مۇدېرن بوو. كەۋا كىش و قورسايى بەكارھىنرا بەمەبەستى راھىنانى تايبەت وبەمەبەستى نامىشى تايبەت ياخود پېشركى له بۆنەيەكى ديارىكراو. دامبل بە شىۋەى جياواز و مەبەستى جياواز دروست دەكرا و دواتر بە تىپەربوونى كات زياتر پەرەى سەند.

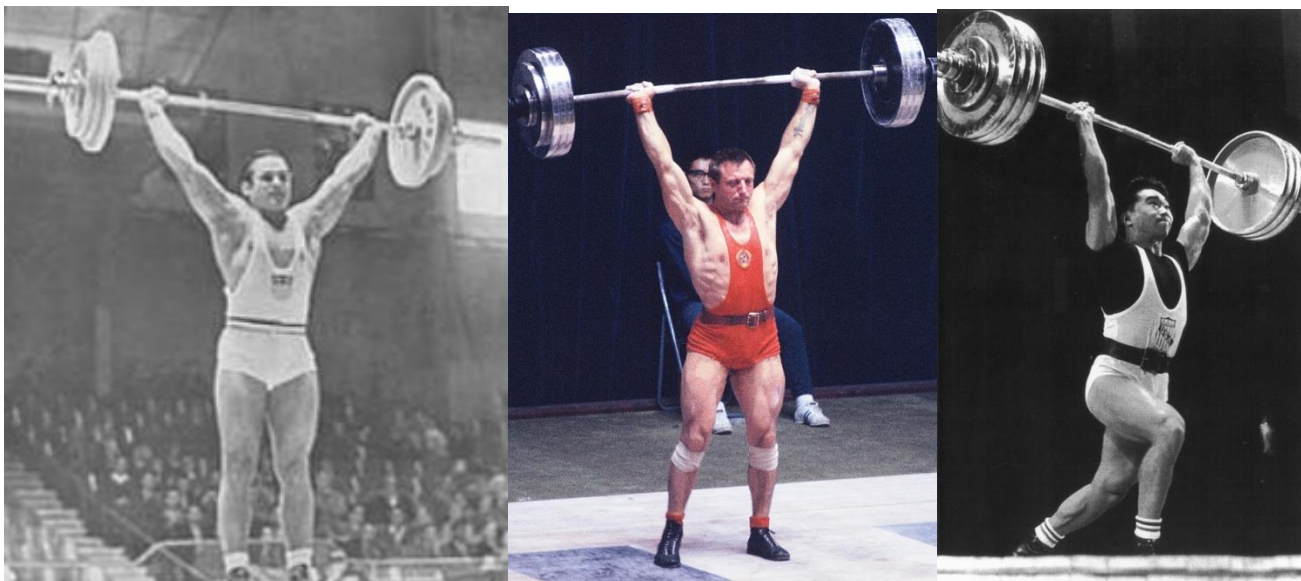
دەكرى سەرچاۋەى پېشېركىيى بەرزكردنەۋەى قورسايى مۇدىرن بدۇزرىت لە پياۋە بەھىزەكانى سەدەى ھەژدە و نۆزدەھەمدا كە ھەئسان بە پېشكەش كردنى نەمايشيان لە سىرك و شانۆپەكان بۇ سەرسام كردنى بىنەران بەو ھىزەى كەھەيتيان ۋەك (يوجىن ساندو و ئارسەر ساكسون) لە ئەلمانىاۋە، (جورج ھاكنشمىت) لە رووسىاۋە، (لويس ئەپۇلۇن) لە فەرنساۋە. دواى ئەۋە بوو بە ھەۋەسىك لاي خەلك كە لاسايى پالەۋانەكانيان بكنەنەۋە، كە لەو سەردمەدا ناوبانگيان ھەبوو.

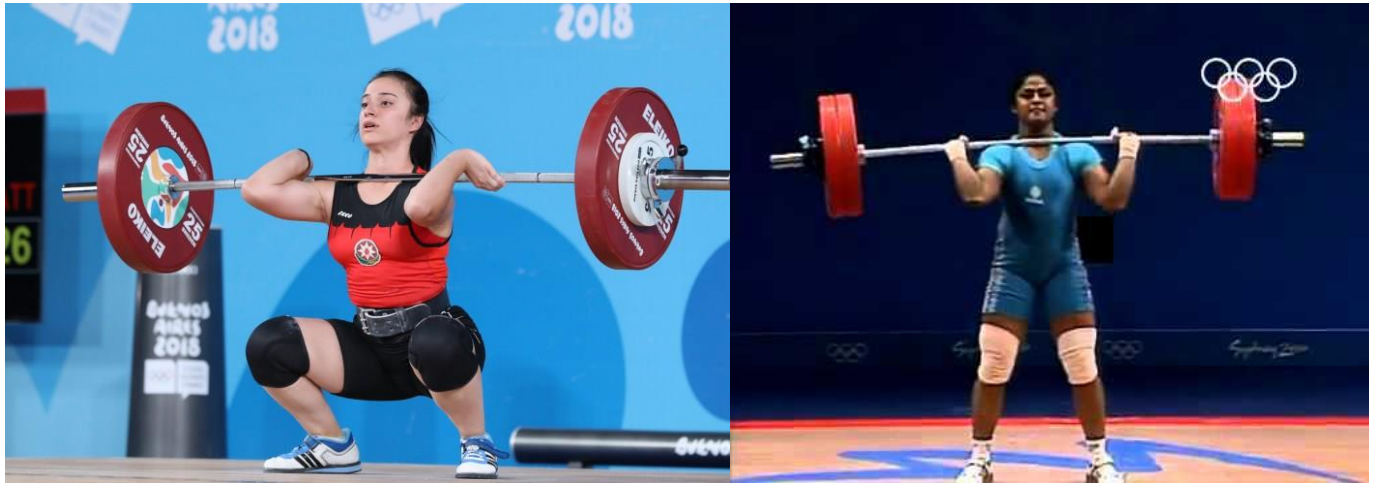
بەھاتنى سالى ۱۸۹۱ يەكەم پېشېركىي جىھانى بۇ بەرزكردنەۋەى قورسايى ئەنجامدرا لە لەندەن، حەوت وەرزشوان لە شەش وولات بەشدارىيان كەرد. يەكەم پالەۋانى جىھانى سەرخرا كەوا (لىفى لورانس ئىدوارد) لە بەرىتانيا نازناۋى پالەۋانى جىھانى بەدەست هېنا لە بەرزكردنى قورسايى بۇ ھەۋاداران. ئەو كاتە بەرزكەرەۋەى قورسايى بەپېي كېش پۇلېن نەكرابوون. لە سالى ۱۸۹۶ يارىيەكانى ئۆلۇمپى لە ئەسىناى زىندوو كراۋە و بەرزكردنەۋەى قورسايى بەشېك بوو لە بەرنامەى يەكەم يارىيە ئۆلۇمپيەكان لە چەرخى مۇدېرن، كەوا شەش يارىزان لە پېنج ولاتەۋە بەشدارىيان كەرد. لە ئۆلۇمپيى سالى ۱۹۰۰ دا ديار نەما و لەسالى ۱۹۰۴ دووبارە دەرگەۋتەۋە، بەلام دواتر يارىيەكە تا سالى ۱۹۲۰ راگېرا.

لە سالى ۱۹۲۸ شىۋازى بەرزكردنەۋە بە دەستېك ۋاز لېھنرا، گۇردرا بۇ بەرزكردنەۋە بە دوو دەست، ۋەك (سناج) و (كلين و جېرك) و (كلين و پېرس) ۋە لە سالى ۱۹۷۲ بەرزكردنەۋەى (كلين و پېرس) ۋازى لېھنرا بەھۋى سەختى حكومدان لەسەر جوئەى دروستى بەرزكردنەۋەكە.

پالەوانىيىتى ئافرىقاتان تا سالى ۱۹۸۶ بوونى نەبوۋە، كاتىك ئافرىقاتان بەشدارىيان لە پالەوانىيىتى جىھانى ئافرىقاتان كىرد بە بەشدارىكردنى ۲۳ يارىزان لە پىنچ وولاتەۋە، دۋاى ئەۋە پىشېركى بەرزكردنەۋەى قورسايى ئافرىقاتان بۇ يەكەم جار زىاد كرا بۇ يارىهكانى ئەۋلپى لە سالى ۲۰۰۰. كەۋا لە نەمايشى يەكەم بە بەشدارى ۸۵ يارىزان لە ۴۷ وولاتەۋە ئاھەنگيان كىرا.

پىۋىستە ئامازە بەۋە بىكەين لە سالى ۱۹۰۵ ۋە بەپى پىشنىارى لىژنەى ئەۋلپى جىھانى، يەكىتى نىۋ دەۋلەتى بەرزكردنەۋەى قورسايى پىكھىنرا بۇ رىكخستى رووداۋەكانى بەرزكردنەۋەى قورسايى و سەرپەرشتىكردنى پىشېركى نىۋدەۋلەتتەيەكان و ئەۋەش لەزىر ناۋى جىاۋازدا بوو كە بە درىژايى سالىكان چەند جارىك گۇرانكارىيان بەسەر دا هات تا سالى ۱۹۷۲ كە ناۋى فىدراسىۋنەكە گۇردرا بۇ (IWF) ئەۋەش پوختەيە بۇ يەكىتى نىۋدەۋلەتى بەرزكردنەۋەى قورسايى تەكو رۇزى ئىستا ھەر بەم ناۋەيە.

بۇ يەكەمجار كېشەكان بۇ سى ئاست پۆلېن كرا (۷۰ كغم كېشى سووك، ۸۰ كغم بۇ كېشى ناۋەند ، سەروى ۸۰كغم كېشى قورس) ئەمەش لە سالى ۱۹۰۵ پۆلېن كران. پاشان لە سالى ۱۹۱۳ پەسەند كرا لەسەر پېنج ئاست بۇ كېشى لەش (۶۰ كغم – كېشى پەرە ، ۶۷,۵ – كېشى سووك ، ۷۵ كغم – كېشى ناۋەند، ۸۲.۵ كغم – كېشى قورس ، زياتر لە ۸۲,۵ كغم – سەروى قورس).

